

ASIA Maistraatin ja yleisen edunvalvojan palvelun asianmukaisuus**KANTELU**

Kantelija arvostelee oikeuskanslerille 2.12.2014 osoittamassaan kirjoituksessa maistraatin ja yleisen edunvalvojan menettelyä. Kantelija oli tehnyt ostotarjouksen sisarustensa kanssa perimästään maa-alan murto-osista. Yksi sisarista on määrätty edunvalvontaan. Kantelija kertoo, että ennen ostotarjousta hän kysyi sekä maistraatista, että edunvalvojalta mitä kaikkea tarvitaan asian ratkaisemiseen ja sai ylimalkaiset ohjeet. Tämän jälkeen häneen on otettu yhteyttä puhelimitse kesken työpäivän ja pyydetty muun muassa saman päivän klo 14 mennessä toimittamaan perukirja. Koko prosessi on kestänyt lähes neljä kuukautta ja kantelijan näkemyksen mukaan asian viivytyksetön käsittely ei ole toteutunut. Myöskään viranomaisen velvollisuus ohjata asiakasta ja neuvoa hallinnollisissa asioissa ei ole toteutunut.

SELVITYS

Maistraatti on antanut 2.2.2015 päivätyn selvityksen, johon on liitetty tarkastajan 15.1.2015 päivätty selvitys sekä asiamies- ja neuvontapalveluyksikön 5. yleisen edunvalvojan 22.1.2015 päivätty selvitys.

RATKAISU

Asian taustaa

Joitakin päämiehen puolesta tehtäviä oikeustoimia on pidetty päämiehen kannalta niin tärkeinä, että niiden valvontaa ei ole jätetty edunvalvojan jälkikäteisen kontrollin varaan, vaan oikeustoimien pätevyyden edellytykseksi on asetettu holhousviranomaisen eli maistraatin antama lupa. Yksi tällainen asia on holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 34 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan kiinteän omaisuuden luovuttaminen.

Kantelijan sisaren edunvalvojaksi määrätty asiamies- ja neuvontapalveluyksikön 5. yleinen edunvalvoja on asianomaisen maistraatin toiseen yksikköön 30.9.2014 saapuneella hakemuksella pyytänyt lupaa kiinteistön määräosan myyntiin. Lupa-asian käsittelystä annetun tarkastajan selvityksen mukaan hakemuksen liitteet ovat olleet puutteelliset. Hakemuksen liitteinä ei ole toimitettu kauppakirjaluonnosta eikä kaupan kohteena olevaa kiinteistöä koskevaa lainhuuto- ja rasiustodistusta. Maistraatti on 4.11.2014 pyytänyt edunvalvojaa täydentämään hakemustaan. Maa-alueen ostajana kantelija on 17.11.2014 lähettänyt täydennykset lupa-asian valmistelijan sähköpostiin. Tämän jälkeen valmistelija on annetun selvityksen mukaan laatinut päätösehdotuksen, joka on hyväksytty esittelystä 24.11.2014. Päätös on kirjattu postitetuksi 28.11.2014 (perjantai) ja se on lähtenyt 1.12.2014 (maanantai) maistraatista muun postin mukana. Yleinen edunvalvoja oli 12.12.2014 yhteydessä maistraattiin tiedustellakseen lupa-asian tilannetta, jolloin kävi ilmi, ettei hän ollut saanut postitettua päätöstä.

Yhteydenotot ja neuvonta

Kantelija on kantelussaan arvostellut muun ohella maistraatista ja edunvalvojalta tulleita yhteydenottoja ja samaansa neuvontaa. Kantelukirjoituksen ja siihen saatujen selvitysten perusteella kantelijan, maistraatin ja asiamies- ja neuvontapalveluyksikön 5. yleisen edunvalvojan kertomukset yhteydenotoista ja niiden sisällöstä poikkeavat toisistaan. Kyse on sellaisesta asiasta, johon ei ole oikeuskanslerin käytettävissä olevin laillisuusvalvonnan keinoin saatavissa lisää selvitystä.

Maistraatin menettely

Hallintolain (434/2003) 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytyksiä. Holhoustoimesta annetun lain 35 §:n mukaan holhousviranomaisen voi myöntää 34 §:ssä tarkoitetun luvan, jos oikeustoimi tai toimenpide, johon lupaa haetaan, on päämiehen edun mukainen.

Maistraatin antaman selvityksen mukaan maistraattien valtakunnallinen ohjaus- ja kehittämisyksikkö on päättänyt, että valtakunnallinen palveluaikatavoite holhoustoimen lupa-asioissa on keskimäärin kaksi kuukautta. Lopullinen käsittelyaika riippuu usein lisäselvityspyyntötarpeista.

Siltä osin kuin kantelussa on kysymys ensinnäkin kyseisen myyntilupa-asian käsittelyn viipymisestä totean, että asiaa voidaan tarkastella sekä asian käsitelleen maistraatin että lupahakemuksen tehneen yleisen edunvalvojan menettelyn kannalta.

Kantelussa tarkoitettu lupahakemus kiinteistön määräosan myyntiin on tullut maistraatissa viereille 30.9.2014 ja asia on annetun selvityksen mukaan ratkaistu 24.11.2014. Holhousoikeudellisen luvan myöntämisen edellytyksiä on edellä kerrotusti yksi: oikeustoimen on oltava päämiehen edun mukainen. Kantelijalla ei ole ollut sisarensa holhousoikeudellisen lupa-asian käsittelyssä asianomaisen asemaa, mutta luvan kohteena olleen oikeustoimen osapuolena myönteisellä lupapäätöksellä ja lupa-asian joutuisalla käsittelyllä on ollut hänelle suuri merkitys. Lupa-asian käsittelyaika ei ole sinänsä poikennut holhoustoimen lupa-asioiden keskimääräisestä käsittelyajasta, mutta erityisesti maistraatin toiseen yksikköön saapuneiden hakemusasiakirjojen siirrosta maistraatin toiseen yksikköön aiheutunut noin kahden viikon käsittelyajan pidentyminen antaa aihetta arvosteluun.

Tietynlaisten, asiantuntemusta edellyttävien, asioiden käsittelyn keskittämällä viranomaisen tiettyyn yksikköön on asianomaisten säännösten perusteluasiakirjoissa kuvattu sinänsä hyväk-

---

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

---

syttävät perusteet. Menettelyn tarkoituksena on muun muassa edistää asioiden käsittelyn joutuisuutta sekä ratkaisutoiminnan asiantuntemusta ja yhtenäisyyttä. Hakemus voidaan toki jättää viranomaisen ”lähimpään” toimipisteeseen, kuten maistraatin kanssa harvoin asioivat asiakkaat usein menettelevätkin. Maistraatin kanssa virkatehtävissään säännöllisesti asioivien edunvalvojavirkamiesten ja muiden vastaavien on kuitenkin voitava edellyttää täsmällisesti tietävän maistraatin eri toimintayksiköille määrätty tehtävät ja lähettävän asiakkaidensa hakemus- ja muut asian käsittelyssä tarvittavat asiakirjat suoraan maistraatin ”oikeaan” toimintayksikköön. Kun kysymys on asiakirjojen siirrosta viranomaisen sisällä, hallintolain 21 §:n säännös ei tule sovellettavaksi, mutta kun asiakirjojen siirto viranomaisten välilläkin on tehtävä lain mukaan viipymättä, samaa on edellytettävä asiakirjojen siirrosta viranomaisen sisällä. Asiakirjoista ei ilmene, kuinka tehokkaasti ja selkeästi maistraatti on jakanut muille toimialueensa viranomaisille tietoa yksiköidensä käsiteltäviksi määrättyistä tehtävistä ja yksiköiden yhteystiedoista, vai onko kantelussa tarkoitettussa asiassa ollut kysymys siitä, että hakemusasiakirjojen lähettäjä ei ole ottanut asiaa huomioon. Hallinnon asiakkaiden asioita säännöllisesti hoitavilla viranomaisilla ei saisi olla epätietoisuutta toimivaltaisessa viranomaisessa eri asioita käsittelevistä toimintayksiköistä. Yleiseltä kannalta sellaista, että maistraatin johonkin yksikköön asianmukaisesti jätetyt tai saapuneet asiakirjat voivat jäädä jopa kahdeksi viikoksi lojumaan ja odottamaan ”kuriiripostin välityksellä” tapahtuvaa siirtoa saman viranomaisen viranomaisyksiköstä toiseen, en voi pitää muun muassa hallintolain 7 §:ään kirjatun hallinnon yleisen palveluperiaatteen ja palvelun asianmukaisuuden sekä 23 §:ssä edellytettävän käsittelyn viivytyksettömyyden näkökulmasta hyväksyttävänä.

Edunvalvojan menettely

Kunnan virkamiehen velvollisuuksista on säädetty kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 4 luvussa (304/2003). Luvun 17 §:n 1 momentin mukaan viranhaltijan on suoritettava virkasuhteeseen kuuluvat tehtävät asianmukaisesti ja viivytyksettä noudattaen asianomaisia säännöksiä ja määräyksiä sekä työnantajan työnjohto- ja valvontamääräyksiä.

Holhoustoimen edunvalvontapalveluiden järjestämisestä annetun lain (575/2008) 4 §:n 1 momentin mukaan yleisellä edunvalvojalla tulee olla sellainen taito, kokemus ja koulutus, jota tehtävän asianmukainen hoitaminen edellyttää.

Edunvalvojan on holhoustoimesta annetun lain 37 §:n 1 momentin mukaan hoidettava päämiehensä omaisuutta sillä tavoin, että omaisuus ja sen tuotto voidaan käyttää päämiehen hyödyksi ja tyydyttämään hänen henkilökohtaisia tarpeitaan. Tässä tehtävässään edunvalvojan tulee tunnollisesti pitää huolta päämiehen oikeuksista ja edistää hänen parastaan.

Kantelijan sisarelle määrätty yleinen edunvalvoja on toimittanut kiinteistön määräosan kauppaa koskevan lupahakemuksen puutteellisenä siten, että hakemuksen liitteinä ei ole toimitettu kauppakirjaluonnosta eikä kaupan kohteena olevaa kiinteistöä koskevaa lainhuuto- ja rasisustodistusta. Maistraatti on lähettänyt asiakirjojen täydennyspyynnön edunvalvojalle 4.11.2014 ja hakijan sisar on lähettänyt asiakirjatäydennykset maistraattiin 17.11.2014. Jos kantelija olisi jo ennen myyntilupahakemuksen lähettämistä saanut edunvalvojalta tarkan tiedon kaikista tarvittavista hakemuksen liitteistä, olisi hakemuksen täydennyspyynnöstä ja sen aiheuttamasta asian käsittelyn vähäisestä viiveestä voitu välttyä. Muutoinkin voidaan lähteä siitä, että yleinen edunvalvoja huolehtii virkatehtäviinsä kuuluvista myyntilupahakemusasioista sillä tavoin huolellisesti, ettei hakemuksen käsittelyn kannalta keskeisten asiakirjaliitteiden täydentämiseen ole tarvetta. Maistraatin antaman selvityksen mukaan sen vaatimien lupaliitteiden tulisi olla yleisten edunvalvojen tiedossa. Lupaliitteistä löytyy yksityiskohtaiset ohjeet myös www.maistraatti.fi -sivuilta.

Toimenpiteeni

Viitaten siihen mitä olen edellä todennut, kiinnitän maistraatin huomiota viranomaisen palvelun asianmukaisuuteen ja asiamies- ja neuvontapalveluyksikön 5. yleisen edunvalvojan huomiota yleisen edunvalvojan tehtävien asianmukaiseen hoitamiseen.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni maistraatille ja asiamies- ja neuvontapalveluyksikön 5. yleiselle edunvalvojalle.

Apulaisoikeuskansleri

Risto Hiekkataipale

Nuorempi oikeuskanslerinsihteeri

Elina Halimaa

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KÄYNTIOSOITE Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
POSTIOSOITE PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN 0295 16001
TELEFAKSI 09 160 23975

E-MAIL etunimi.sukunimi@okv.fi
INTERNET www.okv.fi